

3. Takšno krivično postopanje tim mora vzeti veselo do dela: škoda bo imel narod in država.

4. Trpi njih moralni čut, da poročena učiteljica z 20 službenimi leti dobi pri enakem delu manj nego neporočena učiteljica začetrnica.

5. Dočim je odprava celibata dala učiteljicam konečno njih človeške pravice bi jih ta odredba naravnost silila k nemoralnemu življenju brez zakona.

6. Zahtevamo za nie priznanja polnih draginskih doklad ter naknadno izplačilo vseh 50% odtegljajev.

Nadalje zahteva društvo, da se 25% draginskih doklade za dobo od 1. jun. 1920 do 1. okt. 1920 naknadno izplačajo.

Poverništvo UJU Ljubljana nakrene vse potrebno v dosegu teh upravičenih zahtev.

Ostala učiteljska društva naj sprejmejo slične medloze in jih čim preje upošlejo poverjeništvu UJU Ljubljana.

+ Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 18. novembra 1920 v dekliški šoli v Slov. Bistrici. Pri otvoritvi zborovanja omenja predsednik tovariš Sabati da smo od našega zadnjega zborovanja doživeli razna razočaranja, namreč izgubo Koroške in Primorja. To sta žalostna pojava, ki globoko pretresujeta vsako narodno dušo. — Doživeli smo na tudi nekaj veselega, in sicer izvršeno medenjenje vsega jugoslovanskega učiteljsva v naši Uniji s poverjeništvom Ljubljana, notni izplačitev draginskih doklad katere so nas rešile resnih težkih skrbi za obstanek. Rešeni gmotnih skrbi homo lahko s tem večjo vnemo vršili naše kulturno delo. Delamo za ojačanje naše mlade lepe države. Sicer se ta nahaja še v začetnih težavah, a ima vse pogoje, da zraste in vzcvete. Mnogo je ležeče na nas, da se čim preje oiači in krepko razvije. Ko se na bode čutila dovolj močno, bode potegnila k sebi vse brate, ki še danes leče pod tujim jarmom. Da se to zvođi v nedolgi bodočnosti unamo neomatno. Torej kvišnu srca klub doživljenim razočaranjem!

Nato pozdravi najpriščneje v lepem številu zbrane člane, posebel pa še dva člana, namreč tovariša Komposta in tovarišico Turnaj ki sta prvič v naši sredini in tovarišico Leben, ki je zopet prišla v naš okraj. Svojo odsotnost niso opravičili tovariši: Samprl, Tomažič, Pouh st., Pouh ml., Lešnjak, Fabič in tovarišice Robar, Soršak in Fisolič. Prečita se zapisnik zadnjega zborovanja, ki se neopremenjen odobri. Nato so se obravnavale stanovske zadeve. Predsednik priporoča pristop k društvu: »Učiteljska samopomoč«. Kot poverjenik za to društvo se izvoli tovariš Babšek.

Razgovarjalo se je dalje o nameravani ustanovitvi obveznih konsumnih društvih za državne uradnike v Jugoslaviji. Pri daljši debati se je tozadevno konstatiralo, da so pačilni prispevki previsoki in da bode učitelstvo na deželi radi velike oddaljenosti od zadrug imelo malo koristi. Definitivnega se zato ni nič sklenilo, ker se hoče počakati na potek te zadeve.

Priporoča se, naj se spomni vsak član »Učiteljskega konvikta« in »Rezervnega sklada UJU«.

Splošno se je izražala nezadovoljnost, da še celo stanovski list preveč naglašja naše povišane denarne prejemke, kadar se obrača na učitelstvo, da prispeva v ta ali druge namen.

Sklenilo se je, da bode učiteljsko društvo pristopilo z enim deležem k »Tvorilci učil«. Ta znesek se bode enakomerno razdelil med vse člane.

Tovariš Brzlec javi kot delegat pri delegacijskem zborovanju Zaveze v Mariboru, da nima k natančnemu poročilu o tem zborovanju v »Učit. Tovarišu« nič dostaviti.

Potem nam je tovariš Karbaš podal natančno učno snov sedanjega zemljepisnega pouka za višjo stonno. Povdajal je da moramo učence seznaniti tudi z našo neodrešeno domovino. Ta pouk nam bode križev pot, ki naj uči učence, da bomo le z treznostjo in delavnostjo dosegli naš cilj — osvobodjenje naših bratov. Predsednik se mu za marljivo sestavljen referat v imenu vseh srčno zahvali.

Pri slučajnostih se naprosi zastopnika učitelstva pri okrajnem šol. svetu, naj se pri sebi informira o postopanju pri kaznih za šolske zamude. Denarna globa naj pripada vsa krajnemu šolskemu svetu, poraba polovičnega zneska za učiteljice ročnih del je poniževalna.

Določilo se je, da bode prihodnje zborovanje drugi četrtrek meseca januarja v Slov. Bistrici.

Ker je bil neovodila odsoten, le izostala nevska vata.

Potem je predsednik zaključil zborovanje, zahvaljujoč se za obilno udeležbo in želeč, da bi se prihodnjega zborovanja udeležili polnoštevno.

Nato se je obravnavala v odboru stanovska zadeva nekega člana.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 11. t. m. v mestni osnovni šoli ob skoraj polnoštevni udeležbi. Predsednik tov. Sivka pozdravi zborovalce, ki so se zbrali prvič v novem šolskem letu okrepčani ter osveženi na duhu in telesu, želeč jim, da bi rodilo delovanje na šolskem polju v tekočem letu soteren sad. Od zadnjega zborovanja so se izvršile velike premene. Ustanovila se je v naši prestolici pomnosa stavba UJU, v kateri je združeno vse učitelstvo naše domovine v močno falango, ki bo delovala v prid šoli in mladini. Kličemo tei najštevilnejši organizaciji v naši državi, naj se razširja, raste in cvete v blagor našemu stanu. Tovariš predsednik se spominja umrlega tovariša Ožbald Pustiška, katerega je pred kratkom nemila smrt izrgala iz naših vrst. Njegovega pogreba so se vsled poznege obvestila udeležili le nekateri bližnji tovariši, katerim se izreka v imenu društva prisrčna zahvala. V znak iskrenega sočutja se vzdignejo tovariši s prostorov ter mu zakličejo trikrat »Slava!«

Cestita se tovariš Wudlerju, tovarišici Pristovski ter tovarišici Fridlovi povodom vstopa v zakonski raj ter se jim želi mnogo sreče.

Glede poravnave članarine se opozarja učitelstvo, da se ima druga polovica društvenine in prispevek za Jug. Mat. (skupaj 84 K) poslati do 1. dec. t. l. potom na šolska vodstva razposlanih poštih položnic tov. Wudlerju v Celje. Tovariši, ki so vstopili začetkom tega šolskega leta, plačajo pri prejšnjem društvu, novinci pa so od plačevanja vsakršnega prispevka za to leto oproščeni. Predlaga se tudi zvišanje članarine za prih. leto.

Nato poroča tov. predsednik o najvažnejših točkah delegacijskega zborovanja v Mariboru, tov. Voglar pa nam poda nekatere interesantne slike izza potovanja ob priliki ustanovitve UJU v Beogradu. Obema tovarišema je sledilo učitelstvo pozorno in z velikim zanimanjem. Hvala jima!

Tov. Fr. Brinar, ki se vsled oboletosti ni mogel udeležiti današnjega zborovanja, svetuje, naj bi se naša društvena pravila v nekaterih točkah temeljito predrugačila. Obenem prilaga nekatere izpremembe, ki so bile enoglasno in z odobravanjem sprejete. V svrhu predrugačenja društvenih pravil se izvoli odsek, ki bo v nakrajšem času predelal društvena pravila. V odsek se izvolijo tov. Blizjak, Brinar Fr. in Voglar.

Prihodnja točka dnevnega reda je bil razgovor o osnutku zakona o narodnih šolah. Referent tov. Gobec se je uvodoma dotaknil vprašanja knjižnic za šolsko, kakor tudi za šol odraščajo mladinu, kolih ustanovitev in vzdrževanje pogrešamo v okviru novega zakona. Glede ustanovitve knjižnic se sprejme predlog tov. nadzornika, ki svetuje, naj se v to svrhu izvoli odbor, ki bi se pečal s to velevažno nalogo. V ta odbor se naj povabi kmet, nadzornik Gorican. Po živahni debati, v katero je poseglo mnogo tovarišev, so se sprejeli nekateri izpremenjalni predlogi. Tov. predsednik se referentu za predavanje prav iskreno zahvali.

Končno se sprejme resolucija predlagana od tov. ravnatelja Brinarja:

O načrtu zakona o narodnem šolstvu so predložili na višja mesta v Ljubljani svoje mnenje razna uč. društva in posamezni učitelji. Iz teh referatov pa so se vrgli v javnost nekateri stavki, izrgani iz celotnih poročil in zlohotno zaviti, ter so se uporabili za napade na dotične poročevalce. Pričakujemo od vodstva naše stanovske organizacije, da bo — kolikor je v njeni moči — preprečevala, da bi se na stvarna poročila odgovarjalo z osebnimi napadi.

Za poverjenico Šolske Maticе je bila določena tovarišica Žen Berta iz mestne dekliške šole v Celju. Publikacije za leto 1920 se še dobijo pri prejšnjem poverjeniku tov. Gobcu v Celju.

Prihodnje zborovanje (občni zbor) se vrši dne 6. jan. 1921. Na svidenje — polnoštevno!

+ Zborovanje učil. društva za Prekmurje 6. t. m. v Murski Soboti je prav lepo uspelo. Učitelstvo se zaveda velike važnosti svojega strokovnega društva, kar je pokazala udeležba, posebel pa še razveseljivo dejstvo, da je tega dne pristopilo zopet 27 novih članov. Otvoril je zborovanje predsednik tov. Požegar, ki je pozdravil navzoče, posebel pa še novo došle člane. Na znanje se je vzel zapisnik prejšnjega zborovanja. Na ponovno vprašanje glede zborovanja v Beltincih se sklene, da se zadeva uredi pri prvem prihodnjem zborovanju, kjer se bodo vršile nove volitve. Tov. Vojsk, referent za kmetijstvo, je nato predaval o važnosti kmetijstva in učitelju kot kmetijskem učitelju. Predavanje je vzbudilo dosti zanimanja in živahno debato, na kar so se sprejeli sledeči predlogi: 1. Z ozirom na izrazit agrarni značaj naše države naj se preuredijo vsa učiteljska v tem smislu, da bode pouk v kmetijstvu, teoretičen in praktičen, eden izmed glavnih predmetov. 2. Kmetijski pouk na vseh moških učiteljskih naj podučujejo izprašani strokovnjaki, na ženskih učiteljskih naj se vpelje obvezen pouk iz gospodinjstva.

3. Za višje org. šole, t. j. od 4. razreda naprej, naj se priredijo posebne šol. knjige z ozirom na kmetijstvo. 4. Kmetijsko - nadalj. točali naj se uvedejo povsod kot obvezni in jih naj države materijelno podpira. 5. Na teoretičen in praktičen pouk kmetijskega stanu v šoli in izven šole naj se v bodoče obrača čim največ pozornosti.

V razpravo je prišlo zopet vprašanje šol. zemlje. Po živahni debati se je ugotovilo, da nima noben obč. odbor pravice odvzeti šolam zemlje; agrarna reforma pa naj bi skrbela, da dobi vsaka šola minimum dva orala zemlje. Praktičen kmetijski pouk naj bi se vršil, a zemljo hočejo šolam odvzeti!

Zanimanje je vzbudila grafična metoda pri jezikovnem pouku, o kateri je govoril tov. Požegar. Le še več takih zanimivih, poučnih predavanj!

Govorilo se je o zamudah in o vsakem poduku na šolah. V obeh slučajih je položaj isti kot je bil, zato želi učitelstvo ureditve.

Radi protipostavnega nastopanja nekaterih učnih moči, ki poučujejo še vedno madžarsko, se stavljo različni predlogi. Gosp. nadzornik pojasnjuje, da je v Prekmurju 16 madžarskih in 3 nemško šole, kjer se mora učiti od tretjega šol. leta naprej madžarsčina ozirom nemščina, drugod so pa šole čisto slovenske. Če bi se kdo od učiteljstva ne ravnal po določilih, naj pride v disciplinarno preiskavo. Odč. Cerjak priveduje k temu zanimiv slučaj, da se je pri njej oglašila deputacija, zahtevajoč pouk v madžarsčini, kar se baje vrši v Vučji gomili, Križovcah in Píroncih. Učiteljsvo sklene, da se po vsej civilnemu komisariju prošnja, naj zadevo preišče in če treba dotične učne moči kaznuje.

Predlog glede učil. knjižnic se odloži do drugega zborovanja. Ker je ukinjen civ. komisarijat kot začasna institucija, sklene učiteljsvo predlagati, da se ukne tudi šol. svet, nakar naj se izvoli pravilni okrajni šolski svet kot je drugod.

Med zborovanjem sta se potrudili gdč. Vranjek in Stanetič, da sta pobrali prispevke za Učit. konvikt in rezervni sklad. Obenem se je plačal delež za tvornico učil. Tov. Sadar je stavil predlog, da naj vsaka šola vzame eden ali več deležev tvornice učil. Predlog je bil zelo na mestu, a izvršiti bi ga mogle le malokater šole, ker se še za najpotrebnejše težko dobi sredstev.

Zadovoljno se je razšlo učiteljsvo, kajti zborovanje je v vsakem oziru dobro uspelo. Vsak član je lahko videl, da ni namen društva razdirati ampak zidati in popravljati. Za prihodnje zborovanje se je določil dan 8. jan. 1. 1921. v Murski Soboti.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornici učil?

Iz Jugoslavije.

— Podpore našim zavodom. Ministrstvo prosvete v Beogradu je nakazalo društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta 20.000 K. Slovenski Šolski Matici 20.000 kron in učiteljskemu zdraviliškemu domu v Rogaški Slatini 4000 K podpore.

— Opozarjamo na učil. načrt za slovenski jezik, ki ga priobčujemo v današnji številki z namenom, da bo služil pri sestavi učnih načrtov za meščanske šole. Za se približamo v teh šolah čimboli nižjim razredom srednje šole.

— Kako opravičujejo upor poverjenika za uk in bogočastje v Ljubljani proti ministrskemu svetu. »Slovenec« piše: »Ne glede na vse to in ne glede na to, da je dež. vlada za Slovenijo 1. 1919. imenovala avtonomno šolske nadzornike za bivšo Štajersko in Koroško, je Pribičević na iniciativo JDS na Slovenskem poizkusil atentat na avtonomijo Slovenije s tem, da je z odlokom od 11. junija 1920. št. 3664 prisvojil sebi oblast imenovati šolske nadzornike, pri čemer proglašja akt od 14. novembra 1918 za neveljaven, s čimer odreka avtonomiji Slovenije sploh vsako pravico do obstanka. To kljub temu, da osrednja vlada ni upala odrekatl deželni vladi pravice imenovanja uradnikov do IX. činovnega razreda (ljudsko-šolski nadzorniki pa sploh niso v nobenem razredu), da si ni lastila tozadevno nobene eksekutive in brez vednosti deželne vlade ali preko nje do tega momenta ni usojala izdajati naredb, posegajočih v avtonomni delokrog slovenske dežele.«

— Društvo »Učiteljska samopomoč« naznanja, da se bodo novi člani sprejemali po odobrenju novih pravil. Kdor želi pristopiti, se že sedaj lahko javi, da pojde potem hitreje. Za sprejem je treba naznaniti starost in vposlati zdravniško izpričevalo društvu v Ljubljano, Franciškaška ulica 6. Sprejeti član prejme položnico z napisanim zneskom, ki ga je treba vplačati.

— Pripravljalni odbor učiteljskega društva za Mežiško dolino v Prevaljah

potrebuje, da more zastopati interese koroškega učiteljsva nemudoma naslove vseh koroških učiteljev in učiteljic, bodisi da stanujejo na Koroškem ali izven Koroške. Javite takoj naslove! Odbor. Peter Močnik, nadučitelj, Prevalje.

— Učite se srbohrvaščine na podlagi učnih listov, ki obsegajo srbsko-hrvatsko-slovensko čtivo s tolmáčem in slovnico, ki so vseskozi strokovno, praktično in lahkoumevno izdelani in katerih prvi dve številki sta ravnokar izšli. — Te učni listi se naročajo pri g. Josipu Christof, ravnatelju zasebnega učnega zavoda v Ljubljani, Domobrankska cesta 7. — Celoletna naročnina znaša 60 K.

— Slovenska Šolska Matica. Poverjenike in poverjenice prosimo, da se požurijo z nabiranjem članov. Vsled odborovega sklepa znaša članarina na leto 8 dinarjev (32 K); za dljake znaša članarina 5 din. (20 K); ustanovniki morajo doplačati 5 din. za leto 1920. Poverjeniki, ki so pobrali članarino po 20 K, morajo pobrati še doplačilo po 12 K. Ustanovnina znaša v bodoče 200 dinarjev. Za leto 1920. bo izdala S. Š. M. te-le publikacije: 1. Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v osnovni šoli. Za učiteljska predredil Fr. Fink. — 2. Dr. Ljudevit Pivko in Adolff Schaupt: »Telovadba, Razlaga telovadne teorije in navodilo k vodstvu telesnih vaj po Tyrševem sestavu.« — 3. Letopis, ki bo objavil oceno delovanja H. Schreinerja, Iv. Macherja in Iv. Krulca. Poleg tega pa še »Podrobni učni načrt za telovadbo.« — Imenik članov in seznam izdanih knjig bo izšel v posebni knjigi.

— Članarina in darila za učiteljsk. konvikt. Božo Račić 20 K, Mici Fabjanova 20 K, oba iz Adlešič pri Metliki. — Franja Pucova iz St. Jurija ob Pesnici 30 K. — Minka Lešnjakova iz Banjaloke pri Kočevju 12 K. — Klementina Piki iz Zaloga pri Komendi 10 K. — Belič Pavla iz Borovnice 10 K. — Vekoslav Prom iz Sp. Kungote 20 K. — Učiteljsvo iz Zgornje Polskave 60 K. — Učiteljsvo v St. Vidu pri Grobelnem (Stritar, Pogačnik, Lecker, Lavrač) 40 K. — Mira Maurinova iz Kočevske Reke 10 K. — Ferdo Wigele 20 K, Marija Einspieler 15 K, Lavrič Franja 10 K, Gradišar Angela 10 K, Eckert Franja 10 K, Črne Slavoj 10 K, Bartol Ivan 10 K, Likar Leopold 10 K, vsi iz Loškega potoka. — Današnja zbirka 327 K; uspeh darovanja do današnjega dne 4487.50 K. Darovanje se bo nadaljevalo do 8. decembra. Prkrite k darovanju vsi, ki ste učitelji (ice) po poklicu in vam bje srce za učiteljske sirote.

Oborožen napad na učiteljsvo in šolo.

Protisrbsko in protidržavno hujskanje kmetkega ljudstva. — Hujskanje ljudstva proti učiteljsvu in šol. — Velezidajalska mrznja proti himni »Bože pravde«. — Avstrijsko in protidržavno izražanje nahujskanega ljudstva. — Žalježno uradne osebe učiteljsva. — Dejanski napad na učitelja med uradovanjem. — Nasilje med poukom v razredu. — Ogroženje življenjske varnosti učiteljsva. — Državna oblast močli: okrajni glavar ni hotel sprejeti učiteljsva v deputaciji in ni storil nobenih ukrepov, kljub temu, da je bil opozorjen na gonjo.

»Jutro« poroča o tem zločinu sledeče: Velika Dolina na Dolenjskem je čisto klerikalna kmetška občina. V tej občini se je zgodilo tolovajstvo napram šol in učiteljsvu, kot se doslej še ni zgodilo v Sloveniji, ki jasno svedoči, kam vodi pot, ki jo kažejo našemu ljudstvu izvestni ljudje, kateri netljo med njim sovraštvo proti državi in bratskemu srbskemu narodu. Izvršil se je tolovajski napad ponoči na učiteljska stanovanja. Razbite so šipe in okna, strelji so padali v pritične sobe na »srbijsko« učiteljsvo, ki je božalo s službenega mesta, da si reši golo življenje. Predzgodovina: Takoj po ujedinitju je začelo učiteljsvo čutiti mrznjo prej mirnega prebivalstva. Voditelju, ki je šel na uradno prisego, so očitali, da je Srbom prodal občino. Ko se je uvedel, mesto v avstrijskem duhu pisanih štank »Šolski list«, in so se učili učenci državne himne, se je pojavil proti njej odpor nahujskanih staršev, ki so zahtevali, da učiteljsvo himne »Bože pravde« ne sme učiti. Vpliven posestnik se je izjavil o narodni himni, da ni potrebna, najpotrebnejša je nemščina. »Franc Jožef, dasi tudi je bil Nemec, je premalno skrbel za Kranjce, ker se niso dovolj nemščine naučili!« Na prvi narodni praznik 1918 so dekleta po vzgledu šole okrasile tudi cerkev in po svoji preprostosti (po vzgledu šole) dale tudi par narodnih zastavic v cerkev, ki so se pa morale takoj odstraniti na zahtevo župnika.

Tako hujskanje proti vsemu, kar je spominjalo na državno enotnost in Srbe, je tekom zadnjih let sicer naraščalo, a učiteljsvo je hotelo z delom in poukom to sovraštvo ublažiti. Doseglo seveda ni nič, ker so vnes delovalce druge tamne sile.

Višek gonje proti šol in učiteljsvu se je objavil tedaj, ko je višji šolski svet razširil tedanjo trirazrednico s 411 otroci v petrazrednico. Občina se je sicer izrekla proti, okrajni šolski svet pa je razširjenje kljub občinski protizjavi izvršil, tedaj so začeli občani voditelja javno obžaliti, da je ponaredil podpise in s tem dosegel petrazrednico.

Prvi teden po razširjenju šole je bil še pre-

